

MODUL 1: BAŠTINA

Sadržaj

Modul 1: Baština

1. Što je baština?

- 1.1. Kulturna baština
- 1.2. Prirodna baština

2. Baština i identitet

- 2.1. Baština i lokalna zajednica
- 2.2. Ugrožena baština

3. Interpretacija baštine

- 3.1. Posebni oblici turizma
- 3.2. Kreativne i kulturne industrije i baština
- 3.3. Interpretacija

Ključne riječi:

očuvanje, lokalna zajednica, valorizacija, socijalna kohezija, ekonomski razvoj, održivost, ugrožena baština

BAŠTINA I IDENTITET

1. BAŠTINA I LOKALNA ZAJEDNICA

- 1.1. Uvod
- 1.2. Studija slučaja – Arheološki lokalitet Mertola, Portugal
- 1.3. Pozitivni aspekti uključivanja lokalne zajednice u očuvanje baštine
- 1.4. Valorizacija baštine u projektima lokalne zajednice
- 1.5. Programi obrazovanja i diseminacije baštine

2. UGROŽENA BAŠTINA

- 2.1. Temeljne prijetnje očuvanju baštine
- 2.2. Organizacija *Europa Nostra*
- 2.3. Ugroženost svjetskih jezika
- 2.4. Pitanje održivosti

Modul 1: BAŠTINA

Baština i identitet

U prethodnom poglavlju bavili smo se službenim oblicima zaštite prirodne i kulturne baštine, na međunarodnoj i nacionalnoj razini.

U ovom poglavlju vidjet ćemo koliki utjecaj na zaštitu baštine od uništenja ili nestajanja ima lokalna zajednica te na koje sve načine upravo ona svojim djelovanjem može pripomoći očuvanju baštine za naredne generacije.

1. BAŠTINA I LOKALNA ZAJEDNICA

1.1. Uvod

[Djeca iz naroda Tamang pjevaju tradicionalne nepalske pjesme](#)

U našem brzo pokretnom, tehnološkom i potrošačkom društvu možemo se zapitati, **koja nas mjesta podsjećaju i uče o prošlosti?**

Imaju li ljudi, osobito mladi, dovoljno vremena i interesa za njih?

Ako je baština ostavština prošlosti i ako ju smatramo vrijednom čuvanja i prenošenja na buduće naraštaje, **što se događa ako zajednica nije tome posvećena?**

1. BAŠTINA I LOKALNA ZAJEDNICA

1.1. Uvod

Jesu li sve tradicije, običaji i spomenici jednako vrijedni? Treba li ih sve sačuvati i prenijeti u budućnost? Promisli o vlastitoj kulturi...

Treba li pojedincima i zajednicama nametnuti zaštitu i uvažavanje baštine?

Na ova pitanja nema izravnog odgovora.

Kad prođete kroz ovo poglavlje, zasigurno ćete steći stav o toj temi!

1. BAŠTINA I LOKALNA ZAJEDNICA

1.2. Studija slučaja – Arheološki lokalitet Mertola, Portugal

Arheološki lokalitet Mertola – primjer iz Portugala

U kasnim 70-ima dvadesetog stoljeća skupina arheologa i muzeologa stigla je u Mertolu, mali grad u unutrašnjosti Alentejoa (pokrajina na jugu Portugala) radi istraživanja nedavno otkrivenog arheološkog nalazišta iz islamskog i srednjovjekovnog razdoblja.

Članovi tima oduševili su se pričama koje su pričale stare građevine i ostaci zakopani u zemlji te su smatrali da bi razumijevanje, očuvanje i vrednovanje tog nasljeđa trebalo provoditi u suradnji s lokalnom zajednicom i za nju.

1. BAŠTINA I LOKALNA ZAJEDNICA

1.2. Studija slučaja – Arheološki lokalitet Mertola, Portugal

U skladu s time posvetili su se lokalnoj povijesti, povijesnoj baštini, umjetničkom i kulturnom nasljeđu, muzeologiji i antropologiji. Stvorili su prilike za uključivanje mještana u poslove iskapanja i očuvanja te osmislili program namijenjen društvenom, kulturnom i gospodarskom razvoju grada i okolice.

Tijekom godina Arheološki lokalitet Mertola dobio je priznanja i nagrade ne samo zbog znanstvene vrijednosti njegovih arheoloških i povijesnih nalaza, već i zbog inovativnog i integriranog pristupa razvoju zajednice.

<https://www.camertola.pt/en>

1. BAŠTINA I LOKALNA ZAJEDNICA

1.2. Studija slučaja – Arheološki lokalitet Mertola, Portugal

[Festival islamske kulture u Mertoli, Portugal](#)

Zahvaljujući zajedničkom radu Arheološkog lokaliteta s regionalnim vlastima i drugim organizacijama, u Mertoli je stvorena široka mreža muzeja, posvećena ne samo spomeničkoj baštini i arheološkim nalazima, nego i kulturnim izričajima koji su dio nematerijalne baštine Mertole i cijele regije, kao što je primjerice tradicija tkanja.

Turizam u Mertoli snažno su potaknula kulturna i znanstvena postignuća tog lokalnog arheološkog projekta. Glavni kulturni događaj danas, ukorijenjen u tom dubokom i plodonosnom očuvanju baštine, jest **Festival islamske kulture u Mertoli**.

1. BAŠTINA I LOKALNA ZAJEDNICA

1.2. Studija slučaja – Arheološki lokalitet Mertola, Portugal

Posljednih se godina u Mertoli sve više cijeni i slavi islamsko nasljeđe kao kulturni identitet.

Iako je cijeloj zemlji zajednička islamska prošlost koja je osobito prisutna na njezinu jugu, i to vezana za arhitekturu, jezik, gastronomiju, manufakturnu proizvodnju i poljodjelstvo, Mertola je postala ikona arapske baštine.

Koristi za lokalnu zajednicu kreću se od povećanih gospodarskih mogućnosti (osobito vezanih za turizam), do čvršće društvene povezanosti i kulturnog razvoja.

Mertola trenutačno priprema prijavu za upis na UNESCO-ov Popis svjetske baštine!

1. BAŠTINA I LOKALNA ZAJEDNICA

1.2. Studija slučaja – Arheološki lokalitet Mertola, Portugal

Ako želiš naučiti više: [Grad Mertola](#)

Primjer Mertole pokazuje da prenošenje naše povijesne baštine kroz vrijeme nadilazi rad povjesničara, arheologa i antropologa.

To je višedimenzionalni zadatak koji uključuje zajedničke napore stručnjaka za očuvanje, javnih vlasti, privatnih tvrtki, udruga... i samih **zajednica**, koje su istinski zaštitnici kulturne baštine te bi ju kao takve prve trebale uživati, vrednovati i imati koristi od nje.

1.BAŠTINA I LOKALNA ZAJEDNICA

1.3. Pozitivni aspekti uključivanja lokalne zajednice u očuvanje baštine

Upravo zbog navedenih razloga, očuvanje baštine zahtijeva društvenu i političku predanost.

Ako se provede uz aktivnu uključenost lokalnog stanovništva, ojačat će njihov **osjećaj identiteta** kao zajednice te njihov **ponos zbog svog kulturnog podrijetla i jedinstvenosti baštine**.

To se pokazalo **vrijednim resursom koji pomaže zajednici da nastavi svoj razvoj u sadašnjosti i pripremi bolju budućnost**.

1. BAŠTINA I LOKALNA ZAJEDNICA

1.3. Pozitivni aspekti uključivanja lokalne zajednice u očuvanje baštine

Naime, samo otkrivanje i očuvanje tragova iz prošlosti samo po sebi nema svrhu.

Izuzetno je važno učinkovito **razmjenjivati i komunicirati** nova poimanja prošlosti sa zajednicama u sadašnjosti te kroz njih i sa zajednicama u budućnosti.

1. BAŠTINA I LOKALNA ZAJEDNICA

1.3. Pozitivni aspekti uključivanja lokalne zajednice u očuvanje baštine

U globaliziranom svijetu gdje se kulturne osobitosti sve više prožimaju, sve bi zajednice trebale surađivati sa stručnjacima i institucijama u cilju **zaštite simbola, krajobraza, običaja i načina života od kojih je sazdan njihov identitet i jedinstvenost.**

To neotuđivo pravo možda je lakše razumjeti kad je u pitanju nematerijalna baština koja je usko povezana sa svakodnevnim životom ljudi, ali nije manje bitna ni kada su u pitanju materijalni elementi kulturne baštine.

“Zajednice, skupine i, prema potrebi, pojedinci trebali bi imati glavnu ulogu u očuvanju vlastite nematerijalne kulturne baštine”.

To je prvo od **Etičkih načela za očuvanje nematerijalne kulturne baštine**, koja je 2015. odobrio UNESCO-ov Međuvladin odbor. [Ethics and Intangible Cultural Heritage](#)

1. BAŠTINA I LOKALNA ZAJEDNICA

1.3. Pozitivni aspekti uključivanja lokalne zajednice u očuvanje baštine

Razmisli...

Pokušaj se sjetiti još nekog razloga zbog čega je važno očuvanje baštine?

Prema svemu dosad rečenom, očuvanje i zaštita izuzetno su važni za:

- Osiguranje kulturne raznolikosti,
- Promicanje međukulturnog dijaloga,
- Jačanje kulturnog identiteta, osobito onog koji je najviše izložen promjenama te procesima globalizacije,
- Omogućavanje lokalnim zajednicama da imaju koristi od pozitivnih učinaka koji proizlaze iz razvojnih procesa i ekonomskih prilika.

1. BAŠTINA I LOKALNA ZAJEDNICA

1.3. Pozitivni aspekti uključivanja lokalne zajednice u očuvanje baštine

Očuvanje i zaštitu baštine trebalo bi obavljati više različitih javnih i privatnih organizacija:

- **Vlade,**
- **Lokalne vlasti,**
- **Neprofitne organizacije,**
- **Turistički poduzetnici.**

Svi oni imaju različite, ali komplementarne uloge u pogledu proučavanja, zaštite i poticanja uživanja baštine.

1. BAŠTINA I LOKALNA ZAJEDNICA

1.3. Pozitivni aspekti uključivanja lokalne zajednice u očuvanje baštine

Što podrazumijeva učinkovito očuvanje baštine?

Dobar **plan zaštite** trebao bi obuhvatiti mjere kao što su:

- Mjere za sprečavanje propadanja ili nestanka određenog kulturnog dobra, mjesta ili običaja,
- Aktivnosti kojima se osigurava prijenos relevantnog znanja mlađim naraštajima,
- Obrazovni programi o baštini namijenjeni lokalnom stanovništvu, a u svrhu podizanja svijesti o vrijednosti njihova kulturnog nasljeđa i sposobnosti njegovanja i uživanja u njemu,
- Inicijative za širenje i promociju kulturne baštine široj javnosti.

1. BAŠTINA I LOKALNA ZAJEDNICA

1.3. Pozitivni aspekti uključivanja lokalne zajednice u očuvanje baštine

Kulturna baština bit će vrijedna očuvanja i opstat će samo ako se shvati njezin značaj za članove zajednice.

Glavni rezultati i koristi uključivanja lokalne zajednice u očuvanje baštine su sljedeći:

- **Društvena kohezija i kulturni razvoj,**
- **Stvaranje radnih mjesta i ekonomski razvoj,**
- **Ekološka održivost.**

1. BAŠTINA I LOKALNA ZAJEDNICA

1.3. Pozitivni aspekti uključivanja lokalne zajednice u očuvanje baštine

Aktivnosti valorizacije baštine trebale bi stvoriti društvenu, gospodarsku i ekološku vrijednost za zajednicu!

1. BAŠTINA I LOKALNA ZAJEDNICA

1.3. Pozitivni aspekti uključivanja lokalne zajednice u očuvanje baštine

Društvena kohezija i kulturni razvoj

Kulturna je baština skup simbola, značenja, znanja i resursa koji pripadaju podjednako svim članovima zajednice te koji ih obogaćuju kao članove kolektiva, ali i kao pojedince.

U tom smislu, kulturna je baština **poveznica koja ujedinjuje članove određene skupine.**

Iz nje proizlaze kohezija, solidarnost, osjećaj pripadnosti i kulturni identitet!

1. BAŠTINA I LOKALNA ZAJEDNICA

1.3. Pozitivni aspekti uključivanja lokalne zajednice u očuvanje baštine

Stvaranje radnih mjesta i gospodarski razvoj

Znanje združeno s običajima naslijeđenim od predaka, kao što su tradicijska umjetnost i obrti, obredi i svetkovine, spomeničko blago koje gradi kulturnu baštinu, krajobrazi, svijet divljih životinja, prirodni resursi. Jedinstveni spoj svih tih odlika koje se ne mogu nigdje drugdje naći, (potencijalni) su izvor **bogatstva i gospodarske održivosti**, kroz:

Turizam

Kulturne i kreativne industrije

Razvoj poljoprivrede

Proizvodnju zelene energije

...

1. BAŠTINA I LOKALNA ZAJEDNICA

1.3. Pozitivni aspekti uključivanja lokalne zajednice u očuvanje baštine

Priprema kruha na tradicionalan način dijelom je mediteranske prehrane (Unesco ICH, 2010). Potrošači ga sve više koriste kao zamjenu za industrijski proizveden kruh, iz zdravstvenih i održivih razloga.

Ekološka održivost

Pitanja održivosti izviru iz modernih stilova života koji štete prirodnoj ravnoteži planeta..

Ponovna uspostava drevnih načina korištenja resursa Zemlje i zadovoljavanja naših potreba može biti korisna na više razina.

To vrijedi za tehnike gradnje, alternativni prijevoz, poljoprivredne tehnologije, planiranje korištenja zemljišta, odabir prehrane, materijala i proizvodnih procesa za sve vrste roba, među mnogim drugim ljudskim aktivnostima!

U mnogim slučajevima, učenje iz prošlosti, vraćanje na tradicionalne načine i očuvanje ravnoteže ekosustava, znači ostvarivanje ekološke održivosti!

1.BAŠTINA I LOKALNA ZAJEDNICA

1.3. Pozitivni aspekti uključivanja lokalne zajednice u očuvanje baštine

Kako bi se iskoristili svi potencijali kulturne i prirodne baštine važno je da članovi zajednice

znaju,

štite i

cijene

svoju baštinu.

1. BAŠTINA I LOKALNA ZAJEDNICA

1.3. Pozitivni aspekti uključivanja lokalne zajednice u očuvanje baštine

Razmisli...

Pogledaj cijeli tekst i [Okvirne konvencije Vijeća Europe o vrijednosti kulturne baštine za društvo](#) i obrati pozornost na načela održivog korištenja kulturne baštine.

Naime, učinkovita će se valorizacija baštine postići samo ako zajednice budu u stanju:

- prepoznati svoju pojedinačnu i kolektivnu odgovornost za zaštitu kulturne baštine i doprinos njezinu obogaćivanju,
- cijeniti i tumačiti značenja povezana s njihovom baštinom tako da ih na učinkovit i dostojanstven način mogu dijeliti s drugima,
- preuzeti aktivnu ulogu u diseminaciji vrijednosti proizašlih iz vlastite baštine te uživati dobrobiti koje iz toga proizlaze.

To je smisao **Okvirne konvencije Vijeća Europe o vrijednosti kulturne baštine za društvo** iz 2005. godine.

1. BAŠTINA I LOKALNA ZAJEDNICA

1.3. Pozitivni aspekti uključivanja lokalne zajednice u očuvanje baštine

Konvencije UNESCO-a o svjetskoj baštini trebaju se smatrati korisnim instrumentima za isticanje „jedinstvenosti” određenog elementa ili manifestacije baštine, kao i za povećanje njegove vidljivosti.

Međutim, **očuvanje i valorizacija kulturne baštine ne znači nužno i priznanje od UNESCO-a ili drugih nacionalnih ili međunarodnih organizacija.** Naime, i za baštinu koja se već nalazi na UNESCO-ovim popisima bio je potreban dugoročan i zajednički rad lokalnih zajednica, vlasti, poduzeća i organizacija civilnog društva!

1. BAŠTINA I LOKALNA ZAJEDNICA

1.3. Pozitivni aspekti uključivanja lokalne zajednice u očuvanje baštine

Zajednica i njezini predstavnici, zajedno sa stručnjacima za baštinu i kulturu, gradskim i drugim lokalnim i regionalnim vlastima mogu (i trebaju) surađivati na istraživanju, zaštiti i širenju kulturne baštine!

Pogledaj primjere nekoliko inicijativa vezanih za kulturnu baštinu koje se mogu **planirati i provesti uz uključivanje lokalnih zajednica** i koje, u konačnici, mogu značajno pridonijeti **razvoju zajednice**:

1. BAŠTINA I LOKALNA ZAJEDNICA

1.4. Valorizacija baštine u projektima lokalne zajednice

Bogat program Srednjovjekovnog festivala vraća posjetitelje daleko u prošlost i rekonstruira pravu srednjovjekovnu atmosferu viteškim turnirima, streličarstvom, priredbama i drugim srednjovjekovnim aktivnostima i igrama u kojima posjetitelji mogu sudjelovati (kao što su bacanje koplja, streličarstvo, vođeni obilasci dvoraca). Zahvaljujući brojnim radionicama, posjetitelji mogu puno naučiti o srednjovjekovnoj povijesti grada i regije, kao i o lokalnim običajima i tradicijama.

Primjeri valorizacije baštine u lokalnoj zajednici | Hrvatska

Srednjovjekovni festival u Svetvinčenatu

[Srednjovjekovni festival Svetvinčenat](#)

1. BAŠTINA I LOKALNA ZAJEDNICA

1.4. Valorizacija baštine u projektima lokalne zajednice

Događaj se organizira u okviru turističkog projekta Istra Inspirit. Održava se u povijesnoj jezgri maloga istarskog gradića Buzeta, nekoliko puta tijekom turističke sezone te na zahtjev. Podjednako je zanimljiv mještanima i turistima, budući da mještani mogu dati svoj doprinos demonstracijom starih kulinarskih vještina, starih obrta i elemenata svakodnevnog života kao što su igre, glazba i plesovi. Događaj uključuje vođeni obilazak povijesne jezgre Buzeta, predstavljanje starih obrta, kušanje lokalnih proizvoda, sudjelovanje u pripremi i pečenju domaćeg kruha, sudjelovanje u tradicionalnim plesovima i igrama te tradicionalnu večeru u izvornom okružju.

Primjeri valorizacije baštine u lokalnoj zajednici | Hrvatska

“Stari Buzet” – kako se pripremao kruh te kako se sviralo i plesalo u starom Buzetu

Stari Buzet

1. BAŠTINA I LOKALNA ZAJEDNICA

1.4. Valorizacija baštine u projektima lokalne zajednice

Primjeri valorizacije baštine u lokalnoj zajednici | Francuska

Festival lavande, Alpes-de-haute-Provence

Razgledavanja koja vode poljoprivrednici, prikazivanje destiliranja primjenom starih i novih tehnika, kušanje proizvoda od lavande (bombona, meda, kolača), izložbe stare poljoprivredne opreme koja se koristila za berbu lavande.

Posjetitelji mogu steći nove vještine u proizvodnji lavande – berbi, destilaciji i primjeni.

[Les Fêtes de la Lavande](#)

1. BAŠTINA I LOKALNA ZAJEDNICA

1.4. Valorizacija baštine u projektima lokalne zajednice

Primjeri valorizacije baštine u lokalnoj zajednici | Italija

“QuintEssenza” | grad Savigliano

Na sajmu se izlažu prirodni, održivi i kvalitetni proizvodi od bilja i cvijeća.

Naglasak je na wellness, prirodnu kozmetiku, aromaterapiju.

[Manifestacija QuintEssenza](#)

"Notturmi al Sacro Monte" (Noći na Svetom brdu) | Belmonte

Događanje koje uključuje glazbu, kazališne predstave, poeziju, plesove, djela likovne umjetnosti te instalacije radova i rukotvorina lokalnog stanovništva u sakraliziranom krajoliku, pod zaštitom UNESCO-a, oblikovanom za potrebe hodočašća, u vremenima kad je hodočašće u Svetu Zemlju bilo previše opasno.

[Noći na Svetom brdu](#)

1. BAŠTINA I LOKALNA ZAJEDNICA

1.4. Valorizacija baštine u projektima lokalne zajednice

Primjeri valorizacije baštine u lokalnoj zajednici | Latvija

Latvijski festival kupki i zdravlja u okrugu Jelgava | Glūda Parish, Nākotne

Festival osjetila za sve koji su zainteresirani za zdrav način života, tradiciju kupki i rituale ozdravljenja duše. Tri nevjerojatna dana na otvorenom, sa željom da se opustite, uživajte u kupanju, korisnim predavanjima o zdravstvenim temama te u prekrasnim koncertima.

[Festival kupki i zdravlja](#)

1. BAŠTINA I LOKALNA ZAJEDNICA

1.4. Valorizacija baštine u projektima lokalne zajednice

Primjeri valorizacije baštine u lokalnoj zajednici | Portugal

Iberijski festival gazpacha | Mourão

Iberijski festival juhe gazpacho koji se u srpnju organizira u gradu Mourão gastronomska je izložba na kojoj se prikazuju različiti načini pripreme gazpacha. Na taj dan obično se organiziraju degustacije različitih portugalskih i španjolskih proizvoda.

[Iberijski festival gazpacha](#)

Iberijski festival lončarstva i keramike (FIOBAR) | S. Pedro do Corval, Reguengos de Monsaraz

Festival lončarstva i keramike promiče kulturu i turizam, prikazujući važne umjetničke i obrtničke vještine: lončarstvo i keramičku umjetnost. Uključivši značajan broj lončara, prethodnih su se godina vrednovali i promovirali ti umjetnički izrazi tradicijskog obrtništva, ističući njihov gospodarski značaj i važnost u promicanju turizma i kulturne baštine.

[Iberijski festival lončarstva i keramike](#)

1. BAŠTINA I LOKALNA ZAJEDNICA

1.5. Programi obrazovanja i diseminacije baštine

[A musica potuguesa a gostar dela propria](#)

Programi obrazovanja o baštini i njezina diseminacija | Portugal

“A música portuguesa a gostar dela própria”

Audio-vizualne zbirke usmene tradicije i kolektivne svijesti
Projekt je osnovan 2011. s ciljem podizanja svijesti o važnosti poznavanja žive, ali često zaboravljene baštine usmene tradicije, pjesama, pripovijesti, kratkih priča, vjerskih obreda, plesova i gastronomije. Ta svijest, kao osnovni mehanizam baštinske pismenosti, podsjeća nas na žurnost dokumentiranja, bilježenja i ponovne uporabe zaboravljenih praksi.

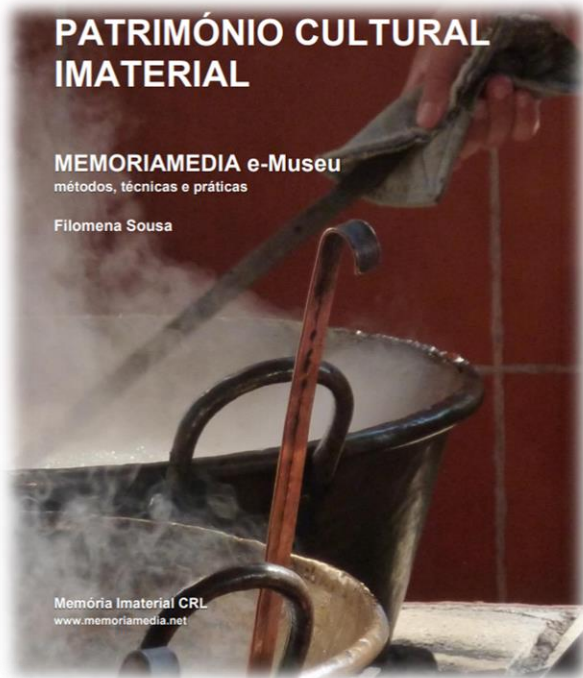
Saznaj više o projektu:

[A musica portuguesa a gostar dela propria](#)

1. BAŠTINA I LOKALNA ZAJEDNICA

1.5. Programi obrazovanja i diseminacije baštine

Saznaj više o projektu:
<http://www.memoriamedia.net/>

Programi obrazovanja o baštini i njezina diseminacija | Portugal

“Memoriamedia”

E-muzej nematerijalne kulturne baštine

Ovaj mrežni projekt u otvorenom pristupu posvećen je prikupljanju, proučavanju i širenju portugalske nematerijalne kulturne baštine. Obuhvaća izričaje nematerijalne kulturne baštine kao što su usmena tradicija, festivali, znanja i običaje.

1. BAŠTINA I LOKALNA ZAJEDNICA

1.5. Programi obrazovanja i diseminacije baštine

Prednosti prepoznavanja vokalne glazbe Cante kao nematerijalne kulturne baštine

Prije nekoliko desetljeća, od 80-tih godina 20. stoljeća, **Cante** je kao umjetnički i kulturni običaj bio na rubu izumiranja. Od ranih godina 21. stoljeća dolazi do njegova ponovnog oživljavanja nakon što ga je UNESCO 2014. priznao kao svjetsku nematerijalnu kulturnu baštinu te se osnivaju mnoge zborske skupine djece i mladih. Pojavile su se nove mogućnosti za umjetnike i izvođače, a osim toga, taj kulturni izričaj počinje privlačiti zanimanje antropologa, sociologa i drugih istraživača, kao i turista diljem svijeta. Prije samo jednog ili dva desetljeća činilo se da se samo nekolicina starijih ponosi tom tradicijom, uživa u njoj i veliča ju...

Programi obrazovanja o baštini i njezina diseminacija | Portugal

“Cante u školi”

Tradicionalno višeglasno pjevanje iz Alentejoa uključeno je u školske programe i podučava se u osnovnim školama diljem regije na jugu Portugala. To znači da se svako dijete upoznaje sa sadržajem, značenjem i tehnikama ovog tradicionalnog načina pjevanja. Nekada davno to se učilo od roditelja i ostalih članova obitelji ... danas se ta kulturna poduka događa u školi!

[Nastup novoosnovanog dječjeg zbora u osnovnoj školi \(Beja, Alentejo\)](#)

1. BAŠTINA I LOKALNA ZAJEDNICA

1.5. Programi obrazovanja i diseminacije baštine

Pogledaj više na:

<http://www.batana.org/>

Programi obrazovanja o baštini i njezina diseminacija | Hrvatska

Tečaj mediteranske kuhinje

Cilj ovog tečaja kuhanja jest mediteransku kuhinju, koja je uvrštena na UNESCO-ov popis nematerijalne baštine približiti posjetiteljima. Tečaj uključuje upoznavanje sa svakodnevnim životom kroz kupovinu namirnica na lokalnim tržnicama te pripremu i konzumaciju lokalnih sastojaka u njihovu izvornom okružju.

Projekt provodi Eko-muzej Batana, koji je uvršten na UNESCO-ov Registar najboljih praksi očuvanja nematerijalne kulturne baštine svijeta. Fokusiranjem na identitet mjesta i uključivanje zajednice, projekt potiče dijalog o pitanjima upravljanja nematerijalnom kulturnom baštinom.

1. BAŠTINA I LOKALNA ZAJEDNICA

1.5. Programi obrazovanja i diseminacije baštine

[Izrada sicilijanskih lutki](#)

Programi obrazovanja o baštini i njezina diseminacija | Italija

Dan sicilijanske lutkarske opere (Opera dei Pupi), Sicilija

Sukladno UNESCO-ovoj Konvenciji o zaštiti nematerijalne kulturne baštine iz 2003. i Operativnim smjernicama za primjenu Konvencije o svjetskoj baštini, osnovan je **Dan sicilijanske lutkarske opere** kako bi se podigla svijest o očuvanju tog kulturnog izričaja koji je 2001. proglašen „remek-djelom usmene nematerijalne baštine čovječanstva“. Promovira ga Udruga za očuvanje narodne tradicije, a uključen je i u plan mjera za zaštitu izrade sicilijanskih lutaka.

Saznaj više:

[Opera dei Pupi,
Sicilian puppet
theatre](#) (UNESCO)

[Puppet Opera](#)

1. BAŠTINA I LOKALNA ZAJEDNICA

1.5. Programi obrazovanja i diseminacije baštine

Programi obrazovanja o baštini i njezina diseminacija | Latvija

Festivali pripovijedanja priča u Latviji okupljaju pripovjedače iz nekoliko latvijskih regija, a ponekad i predstavnike drugih zemalja te one koji aktivno promiču pripovijedanje i sudjeluju u projektima i inicijativama vezanim za tu temu.

Cilj je podići svijest o nematerijalnoj kulturnoj baštini i istaknuti pripovijedanje kao njezin važan dio, istaknuti važnost pripovjedača, ojačati međugeneracijske veze i povezanost lokalne zajednice te promicati očuvanje i prenošenje tradicije pripovijedanja priča na buduće naraštaje.

Sznaj više o *storytelling* festivalima u Latviji
na:

<http://stastnieki.mozello.lv/festivali/>

2. UGROŽENA BAŠTINA

2.1. Temeljne prijetnje očuvanju baštine

Pogledaj video o prijetnjama očuvanju kulturne baštine.

[Why many World Heritage sites are at risk?](#)

2. UGROŽENA BAŠTINA

2.1. Temeljne prijetnje očuvanju baštine

Pogledaj video o osobnoj vrijednosti baštine.

[The Value of Heritage](#)

Kulturna baština dio je kolektivne svijesti i značenja.

U nekim je zemljama materijalna baština u stvarnoj i neposrednoj opasnosti od uništenja (osobito u područjima zahvaćenim oružanim sukobima). Kada dođe do toga, radi se o poražavajućem gubitku za kolektivnu povijest i identitet zajednice!

Neovisno o tome jesu li žurni ili ne, očuvanje i valorizacija baštine uvijek su ključni. Neki učinci vremena na izgrađenoj baštini mogu biti nepovratni! Imajte na umu da prekomjerno korištenje u turističke svrhe u nekim slučajevima može s vremenom negativno utjecati na očuvanje baštine.

2. UGROŽENA BAŠTINA

2.1. Temeljne prijetnje očuvanju baštine

Usredotočimo se na izazove očuvanja **ugrožene baštine**.

Smatra se da su mnogi elementi svjetske kulturne baštine ugroženi te da su potrebne **žurne mjere njihove zaštite i očuvanja**.

To se nažalost odnosi i na prirodnu i na kulturnu baštinu.

Prema UNESCO-u glavne prijetnje su:

- oružani sukobi i ratovi,
- potresi i druge prirodne katastrofe,
- zagađenje, krivolov, nekontrolirana urbanizacija,
- nekontrolirani turistički razvoj.

2. UGROŽENA BAŠTINA

2.1. Temeljne prijetnje očuvanju baštine

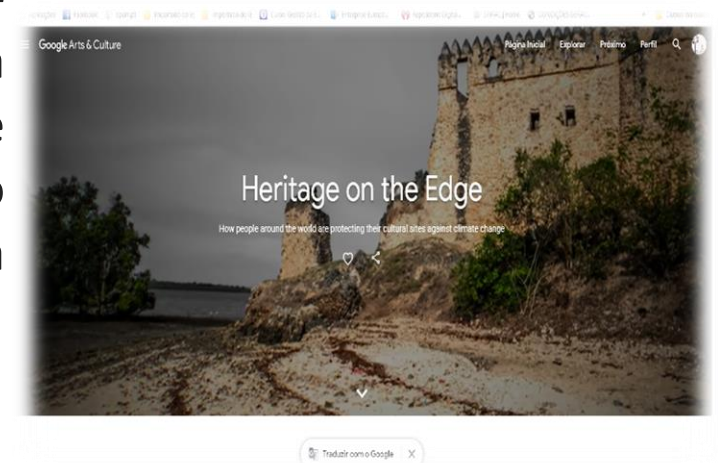

Saznaj više o Popisu ugroženih mjesta svjetske baštine:

[List of World Heritage in Danger](#)

Heritage on the Edge - Googleov alat koji rekreira pojedine lokalitete svjetske baštine i pokazuje kako klimatske promjene utječu na njih..

[Google Arts&Culture](#)

2. UGROŽENA BAŠTINA

2.2. Organizacija *Europa Nostra*

Europa Nostra, europska baštinska organizacija osnovana 1963. godina, s članovima u više od 40 zemalja, posvećena je očuvanju baštine i sagledavanju njezine uloge kao bitne i dinamične sastavnice europskog identiteta.

Ta je organizacija 2018. objavila **popis najugroženijih mjesta baštine u Europi**.

Nauči više: [Europe's 7 Most Endangered heritage sites 2018 announced](#)

Imaj na umu:

2018. bila je Europska godina kulturne baštine.

Ta godina bila je posvećena proslavi zajedničke europske baštine – na razini EU-a, nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini.

Sznaj više o ciljevima i aktivnostima EYCH (European Year of Cultural Heritage): [The European Year of Cultural Heritage 2018](#)

2. UGROŽENA BAŠTINA

2.2. Organizacija *Europa Nostra*

[Projekt Le Dimore del Quartetto, Milano](#)

Saznaj više o prošlogodišnjem dobitniku nagrade Europe Nostra u kategoriji Obrazovanje, osposobljavanje i podizanje svijesti: [Projekt Le Dimore del Quartetto, Milano, Italija](#)

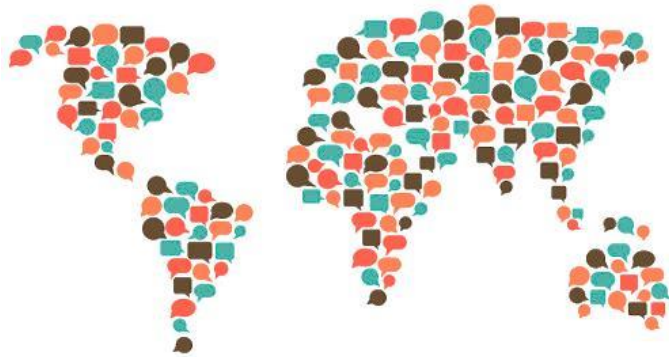
Nagradu europske baštine/ Nagradu Europa Nostra utemeljila je Europska komisija 2002., nakon čega ju provodi Europa Nostra. Nagrada promiče najbolje prakse zaštite baštine, istraživanja, upravljanje, volonterski rad, obrazovanje i komunikaciju.

Nagrada donosi značajne koristi dobitnicima, kao što su sudjelovanje na većim nacionalnim i međunarodnim izložbama, prikupljanje sredstava i veći broj posjetitelja. Osim toga, Nagrada potiče bolje razumijevanje naše zajedničke baštine u široj javnosti. Ona je stoga ključno sredstvo za promicanje europske baštine.

2. UGROŽENA BAŠTINA

2.3. Ugroženost svjetskih jezika

Saznaj više o važnosti očuvanja različitih jezika!

[Your Language Matters!](#)

Naši **materinji jezici** dragocjeni su dio naše baštine.

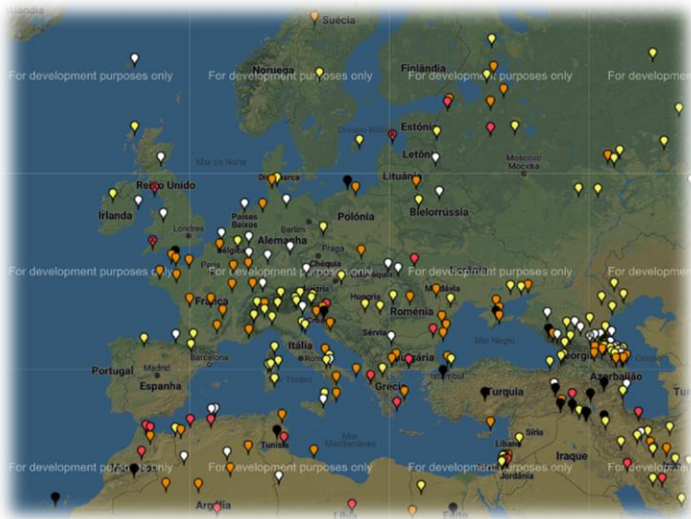
Potpuno značenje i vrijednosti usmenih tradicija i izražaja, pjesama i većine obreda i tradicijskih običaja, ne mogu se prenijeti ni na jednom drugom jeziku osim na materinjem.

Naš prvi jezik povezuje nas s našom zemljom, našim ljudima i našim identitetom!

2. UGROŽENA BAŠTINA

2.3. Ugroženost svjetskih jezika

Razmisli...

Koji su jezici/dijalekti/narječja ugroženi u tvojoj blizini, a ne nalaze se na UNESCO-ovom Popisu ugroženih jezika?

Jesi li znao/znala:

30 jezika u **Italiji** u opasnosti je od nestajanja, a u Francuskoj **26**?

U **Indiji** su **192** jezika u opasnosti, a **5** ih je već nestalo?

Ako se ništa ne učini, **polovici od 6700 jezika kojima se danas govori** u svijetu prijeti opasnost od nestajanja prije kraja stoljeća?

Ugrožene svjetske jezike pronadi na UNESCO-ovom Popisu ugroženih jezika:
[UNESCO-ov Popis ugroženih jezika](#)

2. UGROŽENA BAŠTINA

2.4. Pitanje održivosti

Razmisli...

Prouči detaljnije 17 ciljeva održivog razvoja na:
[Globalni ciljevi održivog razvoja do 2030.](#)

Vidjeli smo primjere organiziranih postupaka. Međutim, svi mi kao građani pozvani smo na sudjelovanje u nastojanju da izgradimo održivu budućnost i u svijetu i u svojoj zemlji.

Zaštita kopnenih ekosustava samo je jedan od 17 **ciljeva održivog razvoja** koje su definirali Ujedinjeni narodi, nazvanih milenijskim ciljevima.

Svaki mali čin se računa. A u tvom zavičaju, tvoj čin osobito je važan!

2. UGROŽENA BAŠTINA

2.4. Pitanje održivosti

CROSTO – Hrvatski opservatorij održivog razvoja turizma (engl. Croatian Sustainable Tourism Observatory) višegodišnji je međunarodni istraživački projekt Instituta za turizam. Osnovan je u suradnji sa Svjetskom turističkom organizacijom (World Tourism Organization - UNWTO) s ciljem praćenja i mjerenja održivosti turizma u Hrvatskoj.

Praktični razlozi za praćenje održivosti turističkih destinacija su, prije svega, bolje javno informiranje kao osnova za donošenje odluka, učinkovito upravljanje rizicima, veća uključenost zajednice i podrška dionicima u turizmu.

Više o projektu: <http://www.crosto.hr/>

Promicanje održivosti samo je jedan od razloga za očuvanje prirodne baštine...

Najvažniji je činjenica da je nezagađena priroda dom ne samo **divljim životinjama** nego je i **naše prirodno stanište** i, na kraju krajeva, nenadmašan izvor **blagostanja, zdravlja i... ljepote!**

[Your planet - travel the world in 2 min](#)

2. UGROŽENA BAŠTINA

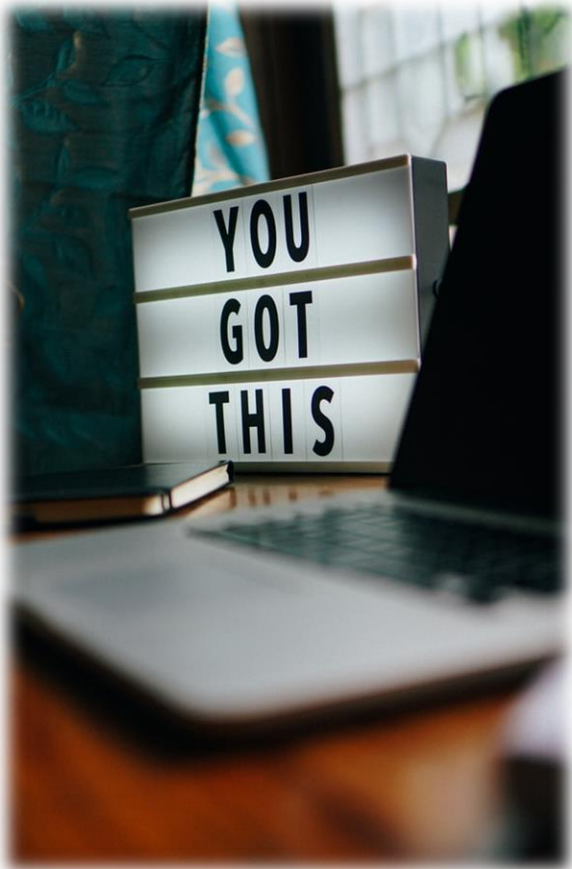
2.4. Pitanje održivosti

[Our European Heritage](#)

Svi mi zapravo moramo sudjelovati u očuvanju i zaštiti baštine, jer svi smo u konačnici vlasnici i čuvari kulturne i prirodne baštine.

Na svakom je od nas da poduzme potrebne radnje i pridruži se drugima u našim (većim ili manjim) zajednicama, koji su predani i imaju resurse za postizanje tog cilja!

Ponovimo!

1. Zašto je važno očuvanje kulturne i prirodne baštine?
2. Koje su prednosti uključivanja lokalne zajednice u očuvanje baštine?
3. Što je važno za kvalitetnu valorizaciju baštine od strane lokalne zajednice?
4. Objasni pojam održivosti.